

ЖАВАРШІ

Підполк. ТИМІШ ОМЕЛЬЧЕНКО:

ГОДИ БЛУДИТИ!

Усі ми знаємо, що своя правда, сила й воля можливі тільки у власній хаті. Це торкається однаково поокремих людей, як і цілих націй. Для Нації творить власну хату своя самостійна Держава. Тільки тут може нація улаштувати своє життя культурно, господарсько, соціально й політично згідно своєї національної вдачі і згідно своїх національних потреб, сил і засобів. Тобто власна держава дає й забезпечує нації свою національну волю та уможливує досягнення соціальної правди. З цього має добро ціла нація, як і кожний її член, бо доля нації неподільно повязана з долею членів нації. Звідси ясно, що кожна людина дбає найкраще про своє добро тоді, коли старається за добро своєї нації. Поза цим дбати певно за своє добро годі, бо тоді залежить усе від чужої ласки чи неласки, підпадаючи під удари тієї чи іншої сваволі. У таких обставинах ніхто не забезпечений від втрати свого маєтку, зарібку й навіть особистої волі, будьто й зовсім безпровинно.

Правдивість вищесказаного можемо добре ствердити ми — українці. Відколи заграбовано нашу державність, зазнаємо ми багато лиха в самій Україні як і на чужині. Позбавити й забезпечити нас від цього лиха може тільки здобуття й відбудова нами своєї Самостійної Соборної Української Держави. Тоді матимемо ми знов свою хату, а в ній свою правду, силу й волю.

Більшість українців розуміє усе це дуже добре, вбачаючи конечну потребу відродження української національної волі й державности. На жаль, не всі з нас свідомі того, що ніхто й ніщо не подбає про відродження нашої національної волі й державности, коли ми не зробимо цього самі своїми власними силами. Щоправда, тут потрібно нам, українцям, дуже багато праці, боротьби, витривалости й жертовности. Та їх нам не бракує, як це стверджує яскраво наша славна історія, наша героїчна недалека минувшина й наша сучасна праця й боротьба за свої національні життєві права. Багато, дуже багато маємо ми й своїх національних сил, що потребують тільки бути міцно об'єднані, добре

організовані та тямучо й доцільно використані на добро Української Нації. Ясно, усе це не прийде само собою, а ми мусимо усі про нього дбати, кожний по своїх силах і по своїй змозі.

Проте ж дбати тут мусимо однодушно, одностайно й під одним своїм національним проводом. Таким проводом не можуть ніяк бути ті, хто спричинився, сяк чи так, до упадку відродившоїся було в роках 1918—1919 Самостійної Соборної Української Держави. Ці особи й політичні табори мусять самі знайти в собі стільки совісти й чести, щоб не братися за те, чого вони не тямлять, чи в чім вони не мають щастя. Усі вони мусять мати нарешті мужність признатися, що блудили в лабіринті справ, звязаних з відбудовою Української Держави, як блудять тут ще й тепер. Інакше не було б у нас різних ворогуючих між собою політичних таборів і не було б ніяких орієнтацій на щось чуже. Ми стояли б усі міцно пліч-о-пліч в рядах Українського Національного Фронту, а не творили б кожний своєї паперової організації з десятка „мертвих душ“, щоб бавитися тут у політику та провід. Усе це прямо жалюгідна бутафорія, марнування часу, сил і енергії. З дрібненької амбіції пнуться люди робити кожний якусь свою окрему політику, не маючи на це потрібних реальних підстав. Виходить звичайно собі дешевенький бламан чужинцям на глум, а українській справі на лихо. Це тому, що по таких бутафорівських „діячах“ судять чужинці часто про якості Української Нації й оцінюють тому нас українців досить низько. До того ж такі „діячі“, зариваючися у своїй „політиці“, можуть ставати мимоволі ляльками в чужих руках і навіть в руках ворогів України. Розуміється, тільки на лихо для України, а особливо в останньому випадкові. Наші вороги не шкодують ніяких засобів, щоб не допустити до об'єднання й організації українських національних сил, сіючи між нами незгоду, ворожнечу та боротьбу. Вони знають добре, що перед об'єднаними та добре зорганізованими в українським національним фронті нашими силами встояти їм годі!

Мусимо це нарешті зрозуміти й усі ми укра-

інці, щоб піти усім, як один, в ряди свого національного фронту, замість блудити по різних там партійних, таборових чи класових манівцях. Ясно, що в рядах українського національного фронту немає місця для роблення різних політик. Тобто тут немає місця для політиканства. Взагалі потребуємо ми більше дійсної праці, а менше гарних та гучних слів, що не підпираються такими ж ділами. Для дійсної праці треба нам мати працюючих людей з досвідом і знаннями та з духом славної Української Армії, що втілюється тепер в українським націоналізмі. Зокрема потребуємо мати в рядах українського національного фронту нашу ідейну, героїчну та жертвенну молодь, ставлячи її туди, де вона відповідає своїми знаннями, досвідом і молодечим поривом.

Поставивши так справу, створимо ми міцну й солідну організацію, а не показну імпровізацію. Не літатимемо загонисто у повітрі мрійниками, а стоятимемо твердо реалістами на землі. Не будемо легковажно рватися до здійснення зірок з неба, прете ж не затримаємося й ні перед якими перепонами на шляху нашого нестримного наступу туди, куди веде нас українська націоналістична ідеологія. Ця ідеологія, тягнучися ясною стяжкою через усю славу українську історію, під різними виглядами й назвами в різних добах, спарована з багатою українською національною культурою, творить собою

незломну українську національну силу. Том, українська націоналістична ідеологія й українська національна культура творять собою основу й шлях діяльності українського національного фронту. З такими засадами погодиться кожний національно свідомий та державницько дозрілий українець, щоб стати в ряди українського національного фронту. Ясно, що в рядах цих стоїть ідейно й наше УНО, далеке від кожного роблення політики й кожного політиканства та сперте на українській націоналістичній ідеології.

Досвід українських національних змагань, а особливо події останнього часу повчають нас, що української національної волі й державности мусимо добиватися насамперед власними силами, покладаючися тільки на самих себе. В основі наших сил лежить твердо організована українська національна єдність в рядах українського національного фронту. Звідси посідає цей наш фронт свою незломну могутність та невинність свого наступу, що веде нас до здобуття й відбудови Самостійної Соборної Української Держави. Тому усі мерщій в його ряди! Дбаймо чином, а не тільки словами про волю України — про власну волю й долю. Киньмо різні поділи між собою, незгоду та ворожнечу, що заводять нас на лихі манівці та перешкаджають добитися своєї національної волі й державности. Гляньмо ясно й розумно навколо себе.

Годі блудити!

3. КАРБОВИЧ:

За програмовість Руху.

(З нагоди II. ВЗУН).

II. Великий Збір Українських Націоналістів прийняв нову програму. Це не звичайна подія в житті нашої Організації. Часто вона не трапляється. Тимбільше важна вона, що заісновує саме в світоглядно-політичній організації. Програма має для революційної організації особливе значення. Вона зобов'язує її членів далеко більше, як у всякій іншій організації. Бо світоглядіві рухи змагають за доосновну перемену не лише організації життя, але передусім за перетворення душ і народу. Наша програма дає не тільки образ і зміст державности, але й погляд на новий тип характеру українця та шляхи до його досягнення! Вона говорить теж про нову мораль українця, себто про обов'язки, а згодом про управління й об'єднання.

ОУН належить до типу світоглядних організацій, в основі яких лежить передусім віра! Вимоги, які вона ставить є дуже суворі й ригористичні. Це є послідовністю фанатизму, з яким вона реалізує всі свої постулати. Коли ж отже наша програма, не зважаючи на цю елементарну рису кожного ордену — насамперед обов'язок, а потім право — приємлива широким масам, то це свідчить, що дійсність, яку будемо, може й буде кращою, як ми її з розмислом

накреслюємо в нашій програмі. Не в нашому стилі обіцувати речі, яких не здійснимо! Вона не розрахована на те, щоб демагогічними гаслами здобувати собі прихильників! Кожна частина її творить з цілістю органічну конструкцію. Дещо змінили ми в нашій програмі зперед 10 років. Зовсім не соромимося того признати. Наша думка й творчість поступає. Ми — не замкнута кафта, а організація людей життя! Життя ж у вічному поступі, з нього ми читаємо закони нашого росту, а не творимо їх спекулятивно. Власне це індукційне творення й формування наших засад дає запоруку життєвості програми. Коли що й коригує нашу програму, то це життя! Проте ж основні засади завжди стають незмінними. Суверенна, Соборна Державність, праця, земля, хліб — усім українцям — і зокрема героїчне сприйняття життя — це ніколи не підлягає зміні! У правильність наших первонаочальних засад віримо ми так сильно, що, коли треба, нашу програму й ціною життя нашого будемо здійснювати, як це було й досі.

Програма, даючи образ нової дійсности в Україні, освідомлює кожного українця, за що він бореться; як ця дійсність буде виглядати; які засади керуватимуть нею. Емотивне горіння,

психоволеве наставлення знаходять своє завершення в ясному погляді на майбутнє, за яке боремося! Коли віра ще скріплена свідомістю, коли стихійне бажання й хотіння до предмету мрії зосереджується на ясному пляні її реалізації, коли віру зміцнює ще переконання — рух має тривкі основи росту. Зникають всякі сумніви, розум утверджує віру, а не послаблює. З того погляду програма має велике значення.

Справи програми ми ніколи не легковажили. Інтелектуальну підбудову руху завжди належно доцінювали. Особливо тепер, коли націоналізм закріпився в душі народу й виправдав себе в житті, прийшов час і на те, щоб у площині свідомості його утвердити. Коли приймали ми першу програму, така конечність не існувала. Мусимо признати, що тоді в нас, на землях, мало хто цікавився нашою програмою. Усім були вистачальними наші чини! Автор цих рядків, стаючи членом УВО, перед многими роками — і не мав на гадці питати людину, що його вводила в Організацію, яка її програма. Йому вповні вистачало те горіння Ідеєю, яке об'єктивувалася в чинах Героїв УВО. Сама нага — Ідея Української Держави. Сама нага Ідея Свободи. Йому подібних — леґіон! Ми не прочитували програм різних партій, щоб найбільше відповідну собі обрати; нас ніякі програми тоді не інтересували, нас цікавило лише одне, за що згинули сл. п. Басарабова, Крупи, Луцейки — й їм нема числа... Одне магічне слово — Вільна Україна! Чи буде нам в ній особливо краще, ніхто не думав! Нас це не цікавило зовсім. Ми взагалі не читали ніяких партійних програм, ми горіли! Ми творчо страждали Україною, яку хотіли бачити ідеалом усього найкращого, сили, й величі! Для нас вона, як небо ввишки, як земля вширшки! Україна — наша віра! Була, є й буде! Знаємо, нам скажуть — „анальфabetи йшли в боротьбу, не знаючи, за що“. Ні, панове дискусанти! Ми знали, за що! За велику героїчну Україну! А не за мамону, за ради лакіміства нещасного!

Але й програма в нас є і так основно опрацьована, як у ніодної другої політичній групі в Україні. Ми повищими ствердженнями хочемо лише підкреслити властиве місце програми в рубі. Програма — це ще не все! Програму реалізують люде. Які люде — така дійсність. А не яка програма — таке життя! Від х а р а к -

теру людей залежить воно, а не від теорій!

Зараз людська цікавість вимагає, яка наша програма. Тепер, коли вже усім ясно, хто ми, приходиться нове заінтересовання й посилене бажання спільно з нами маширувати й будувати ту нашу Велику Державність! З умасовленням руху приходиться постулят поширення його програмовости. Новий етап. Для нас, провідного активу, програма не є стимулюючим чинником у боротьбі; нам вистачає назавжди, як пориваючий елемент: воля! Ми воліємо загинути борцями, як животіти рабами! Протеж ми високо доцінюємо важливість програмовости руху. Наша програма каже, як виглядати має в нашому уявлінні — наша Держава. Програма нам потрібна теж у боротьбі з противниками. Вона дає аргументи „для їх побороювання рівнож — словом.

Кожен, хто без облуди погляне на дійсність, признає, що є безглузими всякі заміси, мовляв, вбога націоналістична думка. Інтелектуальні сили нашого руху у порівнанні з такими ж других українських груп, перевищають їх на цілу голову. Ми диспонуємо не лише найбільшими характеристиками серед українства, але й інтелектами. Наші публікації за останні роки не тільки якостево, але й кількостево не можна порівняти зо сумою всіх видань усіх противних нам українських політичних груп. Тимбільше й нашу програму й не годиться зіставляти. Передусім тому, що за нею стоять наші чини, наша кров, і наша віра. Воно й природньо, що ніхто з нами не видержує „конкуренції“, бо ми єдиний життєвий чинник в Україні. Життя стимулює нашу творчість. Якже ж отже люде, які нехтують його залізні закони, можуть нам рівнятись!

Нам дає силу — Вірність Законам Життя!

Згідно з його заповідями й наша програма. Програма появиться своєчасно окремою публікацією. Сьогодні ми лише хочемо звернути увагу на самий факт її прийняття II Великим Збором Українських Націоналістів. Вона — замітний крок вперед у розвитку нашої думки.

Протеж треба завжди памятати, що перед словом у нас — чин... З чину життя й смерти зродилася ідеологія націоналізму.

Тому постійно ставитимемо ми на перший плян

ЧИН!

НАРОД ПРО МАДЯРІВ!

Та туман яром котиться, краще жить нам
хочеться,

Рефрен: Ой, горе, не біда, краще жить
нам хочеться.

Та тоді краще заживем, як монтолів проженем.
Ой горе...

Мадяр плаче ридає, бо тут любви не має.

Ой, горе...

Не плач, мадяр, не ридай, бери торбу та
втікай. Ой горе...

Записано в Буштині, тячівський округ.

Зо Львова.

— Повідомляють нас зо Львова, що в Західній Україні большевики виглядують націоналістів і замість націоналізму змагаються завести „гуманізм“.

— Манастирські і церковні землі вже розділені.

— У Львові розпущено 170 Василянок, а школи, які вони утримували, заперто.

— Митрополит Шептицький не сміє нікуди виходити. Його брата генерала розстріяно.

— Єпископ Хомишин має голоситися щотижня.

Довкруги виборів в Західній Україні.

Львів, 25. X. Львівська „Вільна Україна“, газета, видавана на місце давнього „Діла“, пише під датою 22. жовтня, себто в день „виборів“ слідує: „Ні на хвилину не можна забувати, про те, що в містах і селах Західньої України ще залишилось чимало ворожої погані. Вороги народу з особливим остервенінням намагаються сьогодні шкодити трудящим виборцям здійснити своє священне бажання проголосувати за чесні народні кандидати... Товариші виборці! Більше пильності, викривайте ворогів і покажіть їх нутро. Вони маруть про повернення рабства і національної різанини, чорних злиднів і темряви. У передсмертній агонії вони вдаються до найпідліших злодіянь“.

„Вісті“ з дня 20. жовтня пишуть про одні з львівських зборів слідує: „На зборах жорстоку відсіч дістали агенти ворогів народу, які намагаються зірвати збори, намагаються робити наклепи на радянську владу, пробують заважити історичній творчій роботі“. Про вибори в Тернопільщині ця газета пише: „Злишнім ворогом нового ладу запровадженого на визволеній землі, залишається духовенство. Попи, ксьондзи, рабини намагаються обманним способом провести в Народні Збори своїх ставленників.“

„Червона Україна“, що виходить у Львові на місце давнього „Нового Часу“, пише під датою 21. жовтня ц. р. слідує: „В дільничій виборчій комісії ч. 162 головує каменярь Євгеніуш Строцин, поляк. Цей товариш дружньо працює з секретарем комісії українкою Софією Чижівною, членом комісії тов. Кацом та іншими товаришами. Велика історична справа, яку ми творимо, перевиховує людей, допомагає їм усвідомити шкідливість національної ворожнечі. Вони бачать на ділі, що всі трудящі мають спільний інтерес, що тільки в тісному єднанні трудящих запорука їх щасливого життя“. Так філософує „Червона Україна“. А ми знаємо, що польські робітники не менше поборювали нас, як польська шляхта.

„Вісті“ з 24. жовтня ц. р.: „У Ровно (!) невелика група махрових (!) націоналістів намагалась вести агітацію проти одного кандидата іншої національності“.

Українські націоналісти, вороги народу і декларації лояльності.

Учасникам мітингу у Львові в дні 17. жовтня ц. р. наказано ухвалити і вислати Сталіну привіт, в якому м. ін. каже: „Ми щасливі, що маємо можливість обирати своїх депутатів до Народних Зборів за Сталінською Конституцією, найдемократичнішою конституцією у всьому світі. Ми знаємо і не забуваємо, що вибори проходять в умовинах жорстокої класової боротьби. Ми готові розбити на голову розторопити і знищити ворогів народу всіх мастей і ґатунків, недобитків панської наволочі, замаскованих офіцерів і контрреволюційних буржуазних націоналістів, які намагаються і намагаються чинити нам опір на шляху нового життя до щастя“.

У „Вістях“ поміщений лист трудової інтелігенції міста Львова (21. жовтня ц. р.) до намістника Москви в Україні Хрущова, в якому по подяках за визволення слідує таке характеристичне для теперішньої тамошньої дійсності місце: „Ми даємо вам слово, дорогий Микита Сергійович, що віддамо всі свої сили, всі свої знання і здібності визволеному народові, будівництву нового, радісного життя, де через віндя(?) литиметься людське щастя“. Під листом такі прізвіща: Раковський, Студинський, Крипкевич, В. Левицький, Дорошенко, Пастернак, Герасимчук, Ю. Полянський, Е. Чайківський, Я. Галан, Керницький, Козланюк, Купчинський, Лукіянович, М. Рудницький, Іванець, Коверко, В. Ласовський, Осипчук, Барвінський, Нижанківський, Людкевич, Блавацький, Давидович, Кривицька, Орлян, Рубчак, Сочачева, Стадник, Стаднікова, Бурачинський, В. Кашубинський, Ю. Кордюк, О. Лаврівський, Максимонько, Малис, Музика, Парфанович, Панчишин, Подолинський.

Жиди в Західній Україні.

„Вісті“ з 21. жовтня доносять, що кандидатом в депутати до Українських Народних Зборів в Рівному є жидівка Малка Рейман. На передвиборчому вічу промовляли побіч самої кандидати, що барвно описувала свій дотогочасний життєвий шлях, ще такі: Олійкер, Бакс, Шерман і пр. „Вісті“ з 23. жовтня ц. р. реферує перебіг виборів в цьому ж Рівному підчеркують зокрема такі прізвіща пильних виборців: Ракхіль Соколова, Вассерман, Кац і Коган. Нічого дивного, що жиди ці голосували на свою кандидату Малку Рейман. Дивне тільки, що має вона бути кандидаткою не до жидівських, але українських народних зборів.

Згідно з „Вістями“ з 24. жовтня ц. р. замітніші виборці з 59. дільниці виборчої округи у Львові такі: Ганна (!) Бранзен, Євгена (!) Зайдлер, Регіна Гальпер, Ванда (!) Орбах, Пінкас і Швіллер.

„Культурний звязок з Західною Україною“.

Під таким наголовком доносять „Вісті“ з 22. жовтня ц. р. слідує: „Народній Комісаріят Освіти УРСР включив бібліотеку Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові до списку бібліотек, що одержують обовязковий примірник всіх друкованих видань як УРСР так і СРСР. Спеціальним наказом наркомосвіти УРСР тов. Редько зобовязав Книжкову Палату УРСР забезпечити регулярну надсилку примірників книг до м. Львова“.

Большевицька господарка.

„Вісті“ з дня 24. м. м. пишуть: „Постанова ЦК КПБУ та РНК УРСР. Хід оранки зябу по колгоспах і радгоспах Одеської області проходить зовсім незадовільно, окремі райони оранку зябу лише розпочинають. За станом на 15. жовтня 1939. року встановлений план оранки зябу по області виконано на 10,5 проц., а по Цебрівському, Вознесенському і Комінтернівському районах на 2,4—4 проц. Колгоспи і радгоспи Одеської області при повному використанні наявної кількості тракторів і живого тягла мали можливість закінчити оранку зябу за 20 робочих днів. Однак обком КПБУ, облвиконком і облземвідділ не зуміли організувати належно використання наявних тракторів і живого тягла на оранці зябу. Центральний Комітет КПБУ та Раднарком УРСР відмічають, що такий стан з оранкою зябу є наслідком невиконання обкомом КПБУ (секретар обкому тов. Колибанов), облвиконкомом (голова облвиконкому тов. Кальченко) і облземвідділом (зав. облземвідділу тов. Нагорний) директив партії і уряду про своєчасну оранку зябу і зневажливого ставлення до такого важливого агротехнічного заходу в справі одержання високого урожаю, як зяблева оранка, ЦК КПБУ та Раднарком УРСР постановляють: 1. Оголосити догану зав. Одеським облземвідділом тов. Нагорному. 2. Зауважити першому секретарю Одеського обкому КПБУ тов. Колибанову, 3. Зауважити голові Одеського облвиконкому тов. Кальниченку, 4. Запропонувати Одеському обкому КПБУ, облвиконкому і облземвідділу закінчити оранку зябу по всіх колгоспах і радгоспах області не пізніше 10. листопада 1939. для чого: а) негайно довести щоденні завдання до ройонів, а в районах до колгоспів з тим, щоб кожного дня по області було зорано не менше 32.000 га зябу, б) використати на оранці зябу максимальну кількість живого тягла і всі наявні в області трактори, забезпечивши роботу тракторів — 20 годин на добу, в) встановити щоденний контроль за виконанням встановлених завдань по оранці зябу, г) виявити причини відставання окремих районів з оранкою зябу та надати їм необхідну допомогу. 5. Попередити секретаря Одеського Обкому КПБУ тов. Колибанова і голову облвиконкому тов. Кальченка про їх особисту відповідальність за своєчасне і повне виконання цієї постанови. ЦК КПБУ і Раднарком УРСР вважають необхідним звернути

увагу всіх секретарів обкомів, голів облвиконкомів і облоргкомітетів про їх виключну відповідальність за своєчасне підняття зяблевої оранки“.

Корупція в советській господарці.

Під титулом „Розкрадачі кооперативної власности“ пишуть „Вісті“ з дня 21. жовтня слідує: „Колишній голова правління Добровеличківського сільського споживчого товариства, а пізніше зав. торгового відділу райспоживспілки П. Шварцбург, бухгалтер А. Драга разом з завідуючим центральною крамницею Л. Сухером та іншими на протязі 1936—39 систематично займалися розкраданням дефіцитних товарів. Шляхом підробок, споювання окремих працівників та підкупамися ця зграя встигла викрасти понад 110 тис. карбованців. Головні обвинувачені П. Шварцбург, А. Драга, Л. Сухер та Шевченко притягаються до відповідальності за законом від 7. серпня 1932. року... Цими днями в м. Добровеличківці виїздна сесія Кіровоградського облсуду слухатиме справу в показовому порядку“.

„Вісті“ з 23. жовтня ц. р. пишуть про суд над спекулянтом Кліментієвим, що був служителем культу, але крім церковної діяльності мав ще займатися разом з попадею — спекуляцією. Газета пише: „Народний суд 1-ої дільниці м. Кіровограда розглянув справу спекулянта. Численні свідки підтвердили спекулятивну діяльність Кліментієва і його дружини. Народний суд під головуванням тов. Корінецького засудив Кліментієва та Кліментієву до 10 років позбавлення волі в далеких таборах з поразкою в правах на п'ять років. Майно спекулянтів skonфісковано.“

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ:

Помер др. Михайло Стахура.

З опізненням дійшла до нас з Севлюша сумна вістка, що там 28. вересня ц. р. передчасно помер у молодім віці др. Михайло Стахура (35 літ), адвокат в Севлюші. Був похоронений на нашій, тепер не своїй, землі 30. вересня 1939. року. Земля йому пером! (Б.)

Доля українських студентів.

Хуст, 20. XI. Сумна доля постигла українських учнів середніх шкіл в Карпатській Україні. Шкільні такси підвищили до такої міри, що селянським і робітничим дітям взагалі унеможливили доступ до середньої школи. Оплата за особу виносить 150 пенге (105 К. або 105 РМ.). А робітник зможе заробляти на день 1·50 до 2 пенги! Тому багато українських дітей попрощалося із студіями. А тих, що ще залишилися певно попровалюють. Сам „начальник“ шкільництва Карпатської України піп др. Марина заявив, що ми народ простаків і панів не потребуємо, бо „справжніх“ панів, каже, достанемо з „материни“, (щоб їх дідько взяв!) (В. П.)

Способи мадяризації.

В Будапешті видали мадяри „чудо ХХ. століття“ для українського населення — календар,

що має не тільки „просвіщати“, але систематично мадяризувати. Є то: „Márijarócsánszka kalendárijá Szozuzá cársztvenna ha grekokátoléküv Mágyárscsinyi gyilá virnéküv grekokátoléküv Mágyárscsinyi ná rük 1939. (Rük pervöj). Між „перлами“ читаємо в одному оповіданні „Vüccjüvznéná“ такий уступ: „Na tá pajiv dáráb chlyibá, dárábcse szalanénö, papév dvi tré „stámerlécskö“ pálenacskö, uzjáv szabi bégárj é pusztév szjá na puty da várösa, da birüvságu, ná tárgyálás. Tá. Abö hlyádáté szvaje práva.“ То „чудо“ читається так: Марійоповчанска календарія Союзу царственного грекокатоликів (нім. ü) Мадярщині діла вірників грекокатоликів Мадярщині на рük 1939. (Рük первый). „Вüццйüвзнина“: Но та поїв дараб (кусок) хліба, дарабще (?) солонины, попив дві-три „штамерличкы“ паленочки, узяв собі бигарь (палицю) и пустився на путь до варыша (міста), до бірүвшагу (суд) на тардылаш (розправа).“

Так виглядає „угрорусский язык“. Коментарі зайві!

Мадяри дарують дрова.

Розписалися крикуни про мадянську поміч селянам дровами. Голосять, що дозволено селянам сухі дрова брати з ліса.

Як ця поміч виглядає в нас в селі Червеньові: Лісничим нашого ліса був родовий мадяр Балла Янош. Був мадяр, але, правду сказати, чоловік доброї волі. Позволяв селянам виносити сухі дрова і помагав „сивасіями“. Перед двома тижнями викинули його зі служби, боячись, що і на дальше буде дарувати „державне майно“. Лісничий не укорявся і пішов жити до брата до Вишньова.

Тепер лісничим того ліса є з „маттерині“, який грозить за вступ до ліса по дрова рушницею.

(Іт.)

Женуть населення в обійми комунізму.

Свалява, 18. XI. В Карпатській Україні велика нужда і дорожнеча. Заробітку нема ніякого. Мадярська політика жене населення в обійми комунізму. Жиди їй допомагають, розширюючи большевицькі летючки і вивішуючи червони прапори. Населення зухвало ставиться до своїх панів.

Большевики завертають закарпатців.

22. XI. Як забрали Совети Західню Україну, то деякі українці з Карпатської України вірячи, що большевики створили вже там „українську республіку“, перейшли Карпати і зголосилися в большевиків. Многі, побачивши тамошні „порядки“ повернулися самі, а багатьох завернули большевики, переважно селян і робітників.

(Р-ш.)

В Карпатах диверсанти.

Ужгород' 24. XI. В Карпатській Україні появились большевицькі диверсанти. На деяких місцях дійшло до сутички між ними і жандармерією. Мадяри в страху, скріплюють гарнізони і будують в Карпатах опевнення. Прибуло в Карпатську Україну багато війська новомундурованого і модерно озброєного. Лише між Ужгородом і Середнім стоїть ціла дивізія мадярського війська.

(Ю. Г.)

Українці в боротьбі за свої права.

Волове, 20. XI. На днях дійшло у волові за великої бійки між мадярами і українським населенням. Відділ місцевих січовиків напав на волівську залого мадярського війська і розгромив її. Було багато вбито, а ще більше ранених мадярських гонведів.

(Б. І.)

НА ЕМІГРАЦІЇ.

Листопадова річниця в Берліні.

21-шу річницю Листопадового Чину вшанували українці в Берліні організованою участю в Службі Божій та Панахиді за поляглих Борців, що її відправив о. д-р Вергун в місцевій каплиці дня 30. X. б. р.

Цього річне святкування в Берліні цієї великої річниці мало інший, скромніший характер, як попередніх літ. Та тільки зовнішній! Бо згадку про велику подію в Листопаді 1918-го року кожний українець переживає нині душею більш глибоко й з більшим зрозумінням як коли небудь давніше. Не зважаючи на зовнішній характер святкування цієї річниці, вона все остане для цілого українства гордістю пройшлого та джерелом сили й віри в Прийдешне.

Курс самаританів при УНО в Празі.

Архи, видані секцією лікарів при УНО в

Празі були основою викладів на курсі самаританів для учнів Української Гімназії в Модржанах і на курсі добровільних сестер в Празі при УНО. Назагал архи є добре пропрацьовані, а спеціально добра є анатомія і перша поміч. Конечним є доповнити архи обширнішою частиною про заразливі хороби, а то головно про туберкулозу і полові недуги. Відчувається брак частини про акушерію. Учасники обох курсів дуже пильно відвідували виклади, училися і склали з успіхом іспити. Особливо участниці курсу добровільних сестер з великим зацікавленням навідували виклади, училися і набрали багато теоретичного знання до помічної санітарної служби. Тепер було б побажаним, щоб вони мали змогу довший час на різних клініках ще практично проглибити і розширити своє знання. Курс самаританів скінчило 60, курс добровільних сестер 9 участниць.

Др. Іван Вовк.

Тривога передчасна.

Серед українців в Німеччині, особливо на території колишньої Польщі, ширяться тривожні вістки, мовляв, німці будуть примусово переселювати всіх українців до Советського Союзу. Преса в дійсності помістила недавно урядове повідомлення про договір в справі переселювання між советським і німецьким урядами, але таке переселювання опиратиметься тільки на добрій волі й бажанні поодиноких людей, а в жадному разі не має характеру примусового. Отже тривога була передчасна, бо нікому з українців на території Великонімеччини не грозить жадне переселення проти його волі. Потвердження цього, не залежно від пресових повідомлень, Головна Управа УНО дістала ще й окремо від міродатних чинників.

Ставай в ряд!

Довгі, тисячні ряди членів УНО в Німеччині збільшуються з кожним днем. Канцелярія Головної Управи в Берліні дістає багато листів зі всіх більших міст і центрів українських колоній в колишній Польщі, з проханням оснóвувати там філії УНО. Головна Управа піде радо на зустріч всім тим, що хочать працювати для Батьківщини під націоналістичним прапором УНО й по наладнанні всіх конечних урядових формальностей приступить до організування своїх філій і гуртків на терені, приділеному до Великонімеччини з колишньої Польщі. Хто за Україну — той з нами!

До відома членів УНО:

Канцелярія Головної Управи УНО в Берліні з днем 1. XI. змінила число телефону: воно зараз є: **24-86-73**. Поза тим адреса остає та сама, що й досі: Berlin W 50, Ansbacher str. 15/II.

З українського життя на Словаччині.

Нові обставини, в яких опинилося в останніх часах все українство, відбилися і в житті „Української Колонії на Словаччині“, що в дійсності є Українським Національним Обеднанням, — на котру-то, як на одиноку тут українську громадську організацію, припало тепер багато нових завдань. Провід організації старається з них вивязатися так, як то відповідає українським інтересам та національній честі. Українське громадянство, з котрого є тут багато новоосілих, що в члени організації лише недавно проголосилися та ще даліше приголошуються, ставиться до своїх починів свого громадського проводу з такою однодушністю, про яку можна сказати, що є дійсно успішно зложеним іспитом національної зрілості. Треба зазначити, що вся праця йде тут в тісному звязку та порозумінні з представниками уряду Карпатської України.

Збірковою зимову акцію „Української Колонії на Словаччині“ з огляду на її теперішню

спеціальне значення організує голова проводу „Української Колонії на Словаччині“ др. Вінокентій Шандор. Зимова поміч цього року буде переведена докладніше та в ширших розмірах, ніж в роках попередніх.

Національний хор при організації в Братиславі веде проф. Трухлий. Є вже намічено ряд його виступів, між іншим також в радіо та в місцевому грекокатолицькому храмі.

Драматичний гурток під веденням проф. Приходька підготує протягом зими кілька вистав.

Відділ молоді при організації є її найактивнішою клітиною. Студ. Глуханіч, що був повірений його веденням, належить до найбистріших та найбільш працюючих членів організації.

„1. листопад“ відсвяткувала „Українська Колонія на Словаччині“ в Братиславі ранньою святочною панахидою за поляглих в братиславському греко-католицькому храмі, після чого члени організації відвідали на місцевих кладовищах могили тут похованих українських вояків з Визвольної Боротьби. Вечером відбула організація свої святочні сходи в гарно прикрашеній салі, що була членством битком наповнена. Програму святочних сходи зложив передовсім відділ молоді. Вступне слово виголосив голова „Української Колонії на Словаччині“ др. В. Шандор, обширніший високопатріотичний реферат на тему дня подав студ. Глуханіч, як рівнож гарно випав „Спомин“ — відчит студ. Газія; даліше слідували стрілецькі пісні дівочого та хлопячого хору та деклямації віршів В. Гренджі-Донського, студентки Восики та студента Кривцуна, відтак ще збірна рецитація і святочні сходи закінчено відспіванням національного гимну. — Треба зокрема згадати вірш ред. Гренджі-Донського, написаний ним в березневі дні в мадярській тюрмі, якого автор відеклямував так з душі й серця, що це зробило на присутніх незабутнє враження. — На цих святочних сходинах зібрано, як добровільні датки на фонд українських студентів, кілька сот корон, котру-то суму передав голова організації п. мін. А. Штефанові для Української Торговельної Академії в Братиславі.

Від редакції „Пробоем“.

З незалежних від нас причин передплатники „Пробоем“ дістали тільки одно число часопису за місяць листопад. Щоб це винагородити — висилаємо кожному „На варті“.

Редакція „Пробоем“.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я.

Хто знає про судьбу січовика МИКОЛИ ОСТАША, родом зі Стежниці, повіт Лісько, по 16. березні 1939., нехай буде ласкавий повідомити:

Михайла Заневчика, Hofcnwerk-Lübeck A. G. Lübeck-Herrenwyk, Deutsches Reich.

ІЗ С В І Т А.

Атентат на Канцлера А. Гітлера.

— 8. м. м. канц. Гітлер мав промову на апелі старої гарди в мінхенському Біргербройкелеру. Швидко після відходу канцлера настав вибух на місці, де перед тим сиділи провідники. Було 8 мертвих й коло 60 ранених. В промові канц. Гітлер розбирав англійську політику.

Зараз по вибуху в Мінхені нім. поліція завела строге слідство, наслідком чого вдалося зловити спрчинника атентату, Георга Ельсера, що намагався перейти кордон Швейцарії. Слідство доказало, що атентат приготувляла й фінансувала англійська розвідка „Інтеліджанс Сервіс“ через німця Отта Штрассера, противника нац.-соціал. руху в Німеччині. Водночас з цим вдалось нім. поліції зловити двох агентів „Інтеліджанс Сервісу“ капітана Стівенса й Беста. Перший — це командат європейського „І. С.“.

— Про загострення ситуації між Фінландією й Советами свідчить і той факт, що сов. посол в Гельсінфорсі, що приїхав до Москви разом з фін. делегацією, назад не вертається. Другим не менш знаменним фактом є заява Паасікві, голови делегації, що Фінландія воєнно й фінансово приготована до затяжної кризи.

— Румунська влада запропонувала Болгарії підчас тривання війни не розглядати спірних питань; розгляд цих питань мав би відбутися після війни

— Рузвелт відкликав апробацію зміни прапору на американських пароплавах; це сталося на інтервенцію загр. міністра Гула й певних урядових кругів. Пароплави, що мають перевозити товар для англійців і французів, мали згідно з планом, плисти під панамськими прапорами.

Війна між Фінландією й Советами.

Напруження між Фінландією й Советами, що тривало вже кілька тижнів, викликало кілька пограничних інцидентів, наслідком чого в середу вечір (29. мин. міс.) Совети зірвали дипломат. зносини з Фінландією і виповіли пакт ненападу, заключений в 1932. р. з Фінландією.

В четвер, 30. мин. міс., советські літаки бомбардували кілька військових об'єктів, м. ін. і в Гельсінках, а водночас військо перейшло кордони.

Становище Норвегії й Швеції, що з Фінландією творять „Північний блок“, до цієї війни покищо ще неутральне.

Р І Ж Н Е.

Пресовий Фонд.

Розуміючи значення української преси під сучасну переломову хвилю, українці-робітники в Герренвіку коло Любеку зложили на Пресовий Фонд часопису „Пробоем“.

690 Корон.

Подрібний список жертводавців:

Корон		Корон	
1. Чакий Іван	100.—	12. Вовк Іван	10.—
2. Волічек Василь	100.—	13. Інж. Чернов Іван	10.—
3. Цимбрила Євген	20.—	14. Заневчик Михайло	50.—
4. Нецяпин Осип	15.—	15. Інж. Дударів К.	150.—
5. Мазур Олека	10.—	16. Кінаш Семен	10.—
6. Сеньків Осип	20.—	17. Сопель Василь	10.—
7. Репак Володимир	10.—	18. Лавровський П.	5.—
8. Зубрицький Мик.	10.—	19. Інж. Довгопол Д.	15.—
9. Проф. Дріженко І.	10.—	20. Кошан Іван	105.—
10. Інж. Швець Анд.	10.—	21. Венгер Михайло	10.—
11. Інж. Решетняк Я.	10.—		

Всім жертводавцям щира подяка!

Добровільні пожертви для УНО.

Члени філії в Біденштедті — 15.25, члени філії в Ганновері — 8.75, інж. Турула П. — 45.—, члени філії в Вурцельдорфі — 4.—, Винничук В. — 2.—, члени філії Бремен — 10.30, Несторовський І. — 3.—, Щербанич А. — 1.—, члени філії в Бургу — 24.65, Кузьмик Еліас — 5.—, члени гуртка Гушtedтерберт — 7.50, Дукрин Йосиф — 5.—, Кромакой Євген — 5.—, Федішин В. — 2.—, УНО в Спол. Дер. Америки — 40.—, Мороз І. — 7.—, Слободяник М. — 5.—, разом 190.45 марок.

Пожертви на збігців.

Філія Ганновер — 6.75, Закопеч Анна — 6.50, Винничук В. — 5.—, збірка в Словаччині — 82.—, Подгаець П. — 2.—, Маланій К. — 10.—, Ленчик — 5.—, філія Авсіг — 61.40, Гребеняк І. — 15.—, Химинець І. — 5.—, Сунок Й. — 5.—, Пшик І. — 5.—, члени гуртка Гросберен — 24.— і 6.—, гурток УНО Бранденбург — 4.—, Барик М. — 1.—, інж. Божок Г. — 1.—, інж. Гайтотин Д. — 1.—, проф. Голота — 1.—, Жидун Ю. — 1.—, Мощиць Д. — 1.—, інж. Шептун Т. — 2.—, разом 250.65 марок.

Obsah: T. Omelčenko: Dost už bloudění. — Z. Karbovyč: Program ruchu. — V Ukrajině. — Na emigraci. — Ze světa. — Různé.

Nákladem „Probojem“ (F. Hajovič), Praha III., Josefská 2/II. — Tiskem knihtiskárny „Záduha“ akc. spol., Praha XII., Bělehradská tř. 97. Видання часопису „Пробоем“, Прага, грудень 1939.